

Aventura și limitele ei

Dacă admitem, o dată cu Eugen Ionescu, că **teatrul este o aventură** – și cine s-ar mai îndoi de asta mai ales acum, în vârtoarea tranziției? –, fără îndoială că titlul de **cel mai mare aventurier** din istoria de până azi a teatrului românesc i s-ar cuveni lui Constantin Chiriac. Fără să fie director al unui Teatru Național și să beneficieze de prestigiul unei astfel de instituții, sau conducător al unei uniuni de breaslă, dispunând de suportul logistic al acesteia, el a reușit să facă totuși, în numai patru ediții, ca „simplu” director al

CLAY MCLEOD CHAPMAN – dramaturg, SUA: „A fost covârșitor pentru noi să știm că reprezentăm dramaturgia tânără americană. Este o responsabilitate foarte mare și sper ca noi să împlinim așteptările românilor. Este minunat că profesioniștii ai teatrului din alte țări s-au aflat aici și au lucrat împreună. La „Secțiunea spectacole-lectură” s-a creat un simț al comunității foarte puternic, pe care dorim să-l ducem cu noi în America”.

unei case de cultură studentești (ca atâtea altele din țara asta, care nu fac aproape nimic), unul dintre cele mai mari festivaluri internaționale de teatru, cu o finanțare de peste 1 milion de dolari, demonstrând că e nu un „simplu” aventurier, ci unul **de geniu**. Sau, dacă preferați, în nota păguboasei noastre modestii naționale, că are măcar o excepțională vocație managerială, fără de care nu te poți lansa în proiecte de anvergură și nu poți căpăta o solidă credibilitate internațională, fiind în schimb condamnat, pentru totdeauna, „să te întinzi doar atât cât îți este plapuma”. E, probabil, lucrul pe care Constantin Chiriac l-a auzit cel mai des în ultimii patru ani, apelând la forurile culturale locale și naționale, unde era firesc să apeleze. Și e meritul lui că nu s-a lăsat niciodată descurajat, ci a mers mai departe, bătănd la alte și la alte uși, din țară și de aiurea, astfel încât ediția din acest an a avut loc cu sprijinul financiar al programului „Kaleidoscope”, sub înalt patronaj UNESCO, etalând o impresionantă listă de parteneri din țară și din străinătate, de la Ministerul Culturii la Primăria Cisnădie și de la Comisia Europeană, DG XVI – Consiliul Europei, la Gulliver Clearing House, cărora li s-a adăugat și o listă de sponsori nu mai puțin importanți, de la Bancorex, hotelurile „Împăratul Romanilor” și „Continental”, la Florăria Dumbrăveni și Piscicola Rădești S.R.L. Enumerarea, departe de a fi completă, încearcă să fie măcar sugestivă, căci e vorba aici de un mod de a concepe festivalul și ca pe o „afacere” profitabilă pentru toată lumea, inclusiv pentru turismul și comerțul sibian, pentru relansarea Sibiului ca puternic centru universitar european și, nu în ultimul rând, pentru imaginea României în lume, atestând capacitatea ei de integrare culturală europeană.

BEV APPLETON – director artistic la Blue Ridge Theatre Festival, SUA: „Cred că a fost o idee inspirată crearea acestei Secțiuni. Impactul a fost individual în aceste discuții, oferind fiecăruia ocazia de a afla noi lucruri despre piesă. Așteptăm efectul de lungă durată. Finalitatea acestei întâlniri este ca tinerii veniți aici să continue să scrie pentru scenă și din ce în ce mai bine”.

Scenă din A fost odată în Vest, cu trupa Brith Gof din Țara Galilor (regia: Clifford McLucas)

Desfășurată pe parcursul a douăsprezece zile (28 mai–8 iunie), cu participarea a 43 de țări, însumând 67 de spectacole și 38 de ateliere, seminare, întâlniri și demonstrații, între care o importantă reuniune a IETM (Informal European Theatre Meeting) și o alta a Institutului Internațional de Teatru Mediteranean (IITM), precum și o conferință generală Gulliver, a patra ediție a festivalului a reunit nu numai reprezentații de pretutindeni, ci și personalități de primă mărime ale vieții teatrale (și universitar-teatrale) internaționale, precum Noel Witts (Marea Britanie), Kenneth Campbell și Bev Appleton (S.U.A.), fiind de asemenea onorată de prezența regizorului Silviu Purcărete și a ministrului Culturii, Ion Caramitru. O „trecere în revistă”, fie și doar a celor mai importante spectacole, ar fi totuși aproape imposibil de făcut în mod judicios, măcar pentru faptul că nici un participant nu cred că se poate lăuda să le fi văzut pe toate. Vrând să „prinzi” cât mai multe, ajungând să alergi de la unul la altul, pentru a le urmări măcar parțial (și din cauza frecvențelor modificări ale operelor de spectacol!), erai obligat să te întrebi dacă ai făcut cea mai bună alegere, dacă n-ai scăpat tocmai ceea ce merita mai mult să fie văzut, dintr-o

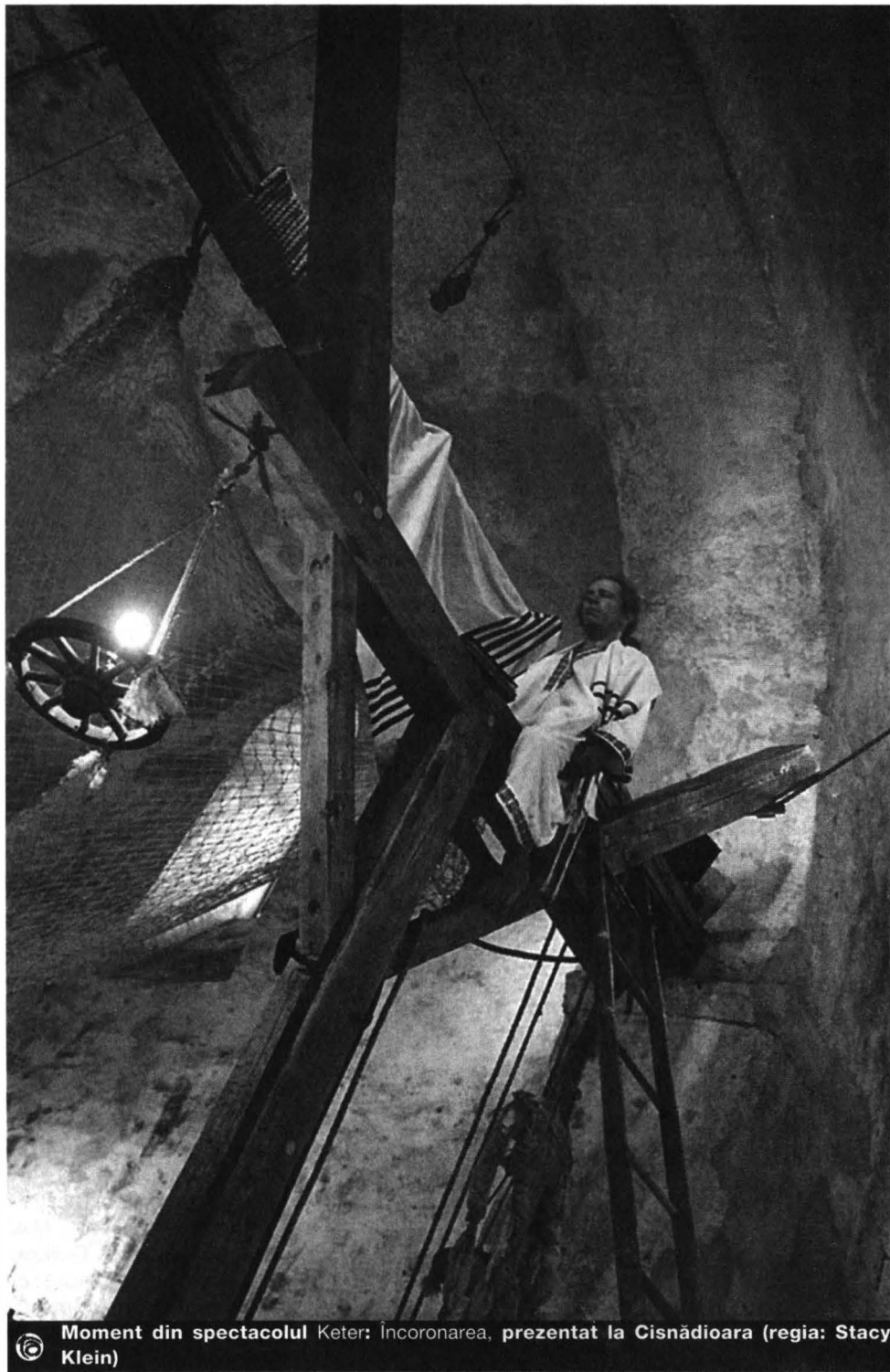

supradimensionată ofertă teatrală. (Secțiunile festivalului, așa cum au fost ele „delimitate“ de organizatori, au cuprins mari spectacole, spectacole în spații neconvenționale, spectacole experimentale, de teatru-dans, școli și academii de teatru, spectacole-lectură, o secțiune „off“ fiind rezervată întâlnirii trupelor studențești.)

Oricum, puțină lume a pierdut, cred, ocazia de a vedea tulburătoarea producție a festivalului din Cetatea Cisnădioarei, intitulată **Keter: Încoronarea**, spectacol conceput și regizat de Stacy Klein împreună cu Teatrul Double Edge din S.U.A. și în colaborare cu Teatrul Charlestown Working. Ultim act al unei trilogii pornind de la destinul diasporei evreiești, spectacolul urmărește o tramă simbolică, înglobând legendarul eroism al regelui Arthur și alienarea lui Hamlet, pentru a vorbi de fapt, în imagini plasticosonore de o excepțională expresivitate modernă, despre violența și deubolarea lumii de azi, în căutarea unui sens al existenței, care nu poate fi străin de descoperirea și cucerirea unei lăuntrice libertăți individuale. O mică dar excelentă trupă actricească, demonstrând între altele și o condiție fizică de invidiat, putând să-i pună pe gânduri pe mulți dintre actorii români, e condusă cu mână sigură – și cu o extraordinară inventivitate în găsirea

celor mai percutante soluții scenice – de către tână regizoare Stacy Klein, semnificațiile de profunzime ale demersului său teatral depășind barierele lingvistice și traiectul – nu întotdeauna ușor de urmărit – al fabulei propriu-zise. Surprinzătoarea integrare a unor elemente de recuzită aflate, ca să zicem așa, la îndemână (de pildă, marile roți de lemn cu care se transportă cablurile telefonice) în austerul decor natural al incintei castelului e grăitoare pentru forța de sugestie a expresiei teatrale, devenită o adevărată artă poetică.

© Moment din spectacolul Keter: Încoronarea, prezentat la Cisnădioara (regia: Stacy Klein)

Fie-ne îngăduit ca, din multitudinea atât de incitantă (dar și de oscilantă valoric) a spectacolelor (japoneze, americane, românești, nemțești, rusești, poloneze, canadiene, kirghize, bulgărești, spaniole ș.a.m.d.), să ne oprim pentru o clipă și la **Revizorul** de Gogol, prezentat de Teatrul „Eugen Ionescu“ din Chișinău, în regia lui Petru Vutcărău și scenografia lui Efim Elișa. Aici, o uluitoare fantezie, exercitată nu atât împotriva cât în afara textului, dezvoltă coșmarești tablouri vivante, a căror forță de expresie nu e concurată decât de lipsa de rigoare și de

coerență a ansamblului, chiar dacă montarea poartă semnătura unuia dintre cei mai talentați regizori ai generației tinere. Aducerea subiectului la zi, în plină „epocă a tranziției”, dominată de demonul corupției, nu scuză provocatorul demers scenic de obligația unei oneste specificări; era bine să ni se anunțe din capul locului că nu e vorba de montarea unei piese de Gogol, ci de o tratare liberă după Gogol, de un scenariu regizoral avându-și doar sursa de inspirație în opera clasicului rus. (În trecut fie zis, o atare specificare nu credem că i-ar fi stricat nici spectacolului Hamlet „de” Shakespeare, așa cum l-a imaginat regizorul Sandu Vasilache la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău, reprezentație ce a figurat deja pe afișul mai multor festivaluri din România.)

Căpătând o extensie și o complexitate greu de imaginat cu doi-trei ani în urmă, Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu și-a propus și a reușit să fie și un

PAUL GODFREY – dramaturg, Marea Britanie: „A fost foarte important contactul cultural cu dramaturgi din diferite zone ale lumii. Pasionante erau discuțiile, reacțiile publicului, fiindcă o piesă este ca un poem, trebuie supusă mai multor interpretări pentru ca ea să trăiască, să fie vie în conștiința oamenilor. Am avut o experiență de acest fel acum câțiva ani, când Arthur Miller m-a invitat la un seminar la care au participat 30 de tineri dramaturgi din diferite țări. Atunci, ca și acum, la Sibiu, am descoperit lucruri care ne apropie și că există un univers de idei care trece dincolo de barierele de limbă”.

important propagator al tinerilor autori dramatici, români și străini, textele puse în circulație prin spectacolele-lectură ale precedentei și actualei ediții oferindu-li-se celor interesați prin două masive antologii, difuzate gratuit. Un alt volum antologic, de texte literare subsumabile ideii de **identitate culturală**, sub genericul căreia a avut loc această impresionantă desfășurare de

OLGA DELIA MATEESCU – actriță și autor dramatic, România: „Mi se pare foarte utilă existența acestei Secțiuni, cred că este unică în peisajul festivalier românesc. Ea ne permite cunoașterea unei dramaturgii la care altfel nu avem acces. La noi nu e o criză a dramaturgiei, ci o criză a informației și a promovării cărții de teatru. E important să știm unde ne situăm”.

forțe ale lumii teatrale, e grăitor, la rândul-i, pentru altitudinea spirituală pe care organizatorii se străduiesc s-o confere întregii manifestări. Departe de a fi un festival „cuminte”, cantonat într-o formulă comodă, festivalul de la Sibiu este unul al febrilității și neliniștii lumii contemporane, găsindu-și propria-i identitate în diversitatea tendințelor și direcțiilor **actuale** ale teatrului contemporan, pe care le reflectă cu promptitudine și acuitate.

Prin caracterul novator al majorității spectacolelor invitate, prin calitatea contactelor internaționale pe care le prilejuiește, prin problematica atelierelor de creație, ca și prin dezbaterile sale profesionale, configurând complexitatea actului de cultură teatrală pe care-l propune, festivalul de la Sibiu e, astăzi, unul dintre cele mai importante din țară și din lume. Organizarea lui presupune o tenacitate și o perseverență care merită toate felicitările. Fără grăuntele de nebulie frumoasă, nobilă și altruistă, care-i stă atât de bine lui Constantin Chiriac, e greu de crezut că Sibiul ar fi ajuns atât de repede pe harta capitalelor teatrale ale lumii de azi.

Nu ne îndoim că, o dată cu cea de a cincea ediție, ceea ce s-a câștigat până acum ca amploare și diversitate se va structura în profunzime, substanțialitatea și claritatea demersului devenind mărcile identitare ale unui exemplar festival al dialogului cultural interetnic.

VICTOR PARHON

Revizorul de N. V. Gogol, în viziunea lui Petru Vutcărau, la Teatrul „Eugen Ionescu” din Chișinău

